ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 22.7.2024
COM(2024) 305 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με τη λειτουργία του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 912/2014 για τη χρηματοδοτική ευθύνη σε σχέση με την επίλυση διαφορών μεταξύ επενδυτή και κράτους στο πλαίσιο διεθνών συμφωνιών στις οποίες η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι συμβαλλόμενο μέρος

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με τη λειτουργία του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 912/2014 για τη χρηματοδοτική ευθύνη σε σχέση με την επίλυση διαφορών μεταξύ επενδυτή και κράτους στο πλαίσιο διεθνών συμφωνιών στις οποίες η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι συμβαλλόμενο μέρος

1. Εισαγωγή

Στις 23 Ιουλίου 2014 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εξέδωσαν τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 912/2014 για τη θέσπιση πλαισίου διαχείρισης της χρηματοδοτικής ευθύνης σε σχέση με δικαστήρια επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτή και κράτους που συστήνονται βάσει διεθνών συμφωνιών στις οποίες η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι συμβαλλόμενο μέρος (στο εξής: κανονισμός περί χρηματοδοτικής ευθύνης). Η νομική βάση για τον κανονισμό περί χρηματοδοτικής ευθύνης είναι το άρθρο 207 της ΣΛΕΕ σχετικά με την κοινή εμπορική πολιτική, της οποίας οι άμεσες ξένες επενδύσεις αποτελούν συνιστώσα.

Η Επιτροπή είναι το θεσμικό όργανο της Ένωσης που είναι αρμόδιο για τη διαχείριση της εφαρμογής του κανονισμού περί χρηματοδοτικής ευθύνης. Εντός της Επιτροπής, αρμόδια υπηρεσία είναι η Γενική Διεύθυνση Εμπορίου· η Νομική Υπηρεσία είναι υπεύθυνη για την εκπροσώπηση της Ένωσης στις διαδικασίες επίλυσης διαφορών και στα ενδεχόμενα μεταγενέστερα στάδια ένδικης επίλυσης των διαφορών.

Ο κανονισμός περί χρηματοδοτικής ευθύνης καθορίζει τα κριτήρια για τον προσδιορισμό του καθεστώτος του εναγομένου και τον επιμερισμό της χρηματοδοτικής ευθύνης μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών για μεταχείριση η οποία μπορεί να οδηγήσει στην επιδίκαση χρηματικών αποζημιώσεων κατόπιν διαδικασίας επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτή και κράτους.

Γενικά, τη χρηματοδοτική ευθύνη φέρει η οντότητα που είναι υπεύθυνη για τη μεταχείριση που οδηγεί σε αξίωση αποζημίωσης. Αυτό συνεπάγεται ότι η Ένωση φέρει τη χρηματοδοτική ευθύνη σε περίπτωση που η επίμαχη μεταχείριση προέρχεται από θεσμικό ή άλλο όργανο ή οργανισμό της Ένωσης, ενώ κράτος μέλος φέρει τη χρηματοδοτική ευθύνη όταν η επίμαχη μεταχείριση προέρχεται από το εν λόγω κράτος μέλος. Ωστόσο, όταν τα κράτη μέλη ενεργούν κατά τρόπο που επιβάλλεται από το δίκαιο της ΕΕ, για παράδειγμα στο πλαίσιο μεταφοράς οδηγίας της ΕΕ στο εθνικό δίκαιο, η Ένωση φέρει τη χρηματοδοτική ευθύνη εφόσον η επίμαχη μεταχείριση επιβάλλεται από το δίκαιο της ΕΕ.

Όσον αφορά το καθεστώς του εναγομένου, ο κανόνας είναι ότι, σε γενικές γραμμές, το μέρος που φέρει τη χρηματοδοτική ευθύνη ενεργεί επίσης ως εναγόμενος στη διαφορά. Ωστόσο, υπάρχουν ειδικές περιστάσεις στις οποίες η Ένωση ενεργεί ως εναγόμενος ακόμη και αν το κράτος μέλος φέρει μερική ή ολική χρηματοδοτική ευθύνη. Αυτό συμβαίνει, για παράδειγμα, στην περίπτωση που: κράτος μέλος ζητά να ενεργήσει η Ένωση ως εναγόμενος (για παράδειγμα λόγω της τεχνικής εμπειρογνωμοσύνης που απαιτείται στη διαφορά)· η υπόθεση αφορά επίσης μεταχείριση προερχόμενη από κράτος μέλος και η μεταχείριση αυτή είναι επιβεβλημένη από το δίκαιο της ΕΕ· ανάλογη μεταχείριση υπόκειται στη διαδικασία επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ και είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί η συνοχή της επιχειρηματολογίας.

Ο κανονισμός περί χρηματοδοτικής ευθύνης θεσπίζει ρυθμίσεις ώστε να διασφαλίζεται ότι, όταν η Ένωση ενεργεί ως εναγόμενος σε υπόθεση που αφορά μεταχείριση προερχόμενη από

κράτος μέλος, το οικείο κράτος μέλος και η Ένωση συνεργάζονται στενά κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας επίλυσης της διαφοράς, σύμφωνα με το καθήκον καλόπιστης συνεργασίας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 4 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό περιλαμβάνει τη συνεκτίμηση της υπεράσπισης και της προστασίας των συμφερόντων του οικείου κράτους μέλους, την έγκαιρη ανταλλαγή πληροφοριών και σχετικών εγγράφων, τη συμμετοχή σε συχνές διαβουλεύσεις και τη συμμετοχή στην αντιπροσωπεία που λαμβάνει μέρος στη διαδικασία.

Ο κανονισμός περί χρηματοδοτικής ευθύνης καθορίζει επίσης τις διαδικασίες που πρέπει να εφαρμόζουν τα κράτη μέλη και η Επιτροπή για την καταβολή των δικαστικών εξόδων και των αποζημιώσεων που επιδικάζονται, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι πόροι της ΕΕ δεν επιβαρύνονται, έστω και προσωρινά, αδικαιολόγητα. Ειδικότερα, η Επιτροπή και το οικείο κράτος μέλος πρέπει να καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με την περιοδική πληρωμή των εξόδων και την καταβολή τυχόν αποζημίωσης. Εάν η χρηματοδοτική ευθύνη δεν γίνει δεκτή από το οικείο κράτος μέλος, η Επιτροπή μπορεί να απευθύνει απόφαση προς το κράτος μέλος ζητώντας του να καταβάλει τα σχετικά ποσά νομιμοτόκως στον προϋπολογισμό της Ένωσης.

Τέλος, ο κανονισμός περί χρηματοδοτικής ευθύνης θεσπίζει διαδικασίες και απαιτήσεις για τη συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς στις περιπτώσεις που ο συμβιβασμός είναι προς το συμφέρον της Ένωσης. Για τις υποθέσεις που συνεπάγονται αποκλειστικά χρηματοδοτική ευθύνη της Ένωσης, η Επιτροπή είναι εκείνη που αποφασίζει σχετικά με τον συμβιβασμό. Όταν μια υπόθεση αφορά επίσης μεταχείριση προερχόμενη από κράτος μέλος, η συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς είτε απαιτεί τη συμφωνία του κράτους μέλους είτε μπορεί να αποφασιστεί από την Επιτροπή αν δεν έχει χρηματοδοτικές ή δημοσιονομικές επιπτώσεις για το οικείο κράτος μέλος.

Σε όλα τα στάδια της διαφοράς, ο κανονισμός περί χρηματοδοτικής ευθύνης επιβάλλει στην Επιτροπή καθήκοντα ενημέρωσης έναντι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για παράδειγμα όταν λαμβάνει από ενάγοντα τρίτης χώρας αίτηση διαβούλευσης ή ανακοίνωση πρόθεσης να κινήσει διαδικασία επίλυσης διαφορών.

2. Ισχύον πεδίο εφαρμογής του κανονισμού περί χρηματοδοτικής ευθύνης

Ο κανονισμός περί χρηματοδοτικής ευθύνης εφαρμόζεται σε διαδικασίες επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτή και κράτους τις οποίες έχει κινήσει ενάγων τρίτης χώρας και οι οποίες διεξάγονται βάσει συμφωνιών στις οποίες η ΕΕ είναι συμβαλλόμενο μέρος. Προς το παρόν, εν αναμονή της κύρωσης και της έναρξης ισχύος των συμφωνιών που περιέχουν μηχανισμό επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτή και κράτους, π.χ. των διμερών συμφωνιών με τον Καναδά (CETA), τη Σινγκαπούρη, το Βιετνάμ, και τη Χιλή, ο κανονισμός περί χρηματοδοτικής ευθύνης εφαρμόζεται στην πράξη μόνο σε υποθέσεις επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτή και κράτους οι οποίες έχουν κινηθεί κατά της ΕΕ βάσει της Συνθήκης για τον Χάρτη Ενέργειας (ΣΧΕ).

3. Υποθέσεις που κινήθηκαν κατά της Ένωσης βάσει της Συνθήκης για τον Χάρτη Ενέργειας

Μέχρι σήμερα έχουν κινηθεί δύο διαδικασίες επίλυσης επενδυτικών διαφορών κατά της Ένωσης βάσει της Συνθήκης για τον Χάρτη Ενέργειας. Οι εν λόγω διαδικασίες επί του παρόντος εκκρεμούν. Επιπλέον, από την Ένωση έχουν παραληφθεί λίγα αιτήματα για διαβουλεύσεις σύμφωνα με το άρθρο 26 της ΣΧΕ, τα οποία μέχρι στιγμής δεν έχουν

προχωρήσει στο στάδιο της επίσημης διαιτησίας. Όλες αυτές οι διαδικασίες περιγράφονται λεπτομερέστερα κατωτέρω.

α) Αξιώσεις των Prosisa και Risteel Corporation σχετικά με το καθεστώς στήριξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην Ισπανία (2015)

Το 2015 η Επιτροπή έλαβε δύο αιτήσεις διαβούλευσης βάσει του άρθρου 26 της ΣΧΕ, μία από την ελβετική εταιρεία Prosisa AG και μία από την ολλανδική εταιρεία Risteel Corporation BV. Στις 7 Οκτωβρίου 2015 η Επιτροπή ενημέρωσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 7 του κανονισμού περί χρηματοδοτικής ευθύνης.

Αμφότερες οι εταιρείες είχαν πραγματοποιήσει επενδύσεις στους τομείς των φωτοβολταϊκών και των ανεμογεννητριών και στην παραγωγή ανανεώσιμης ενέργειας με βιομάζα στην Ισπανία, και οι αξιώσεις τους αφορούσαν την απόφαση της Ισπανίας να τροποποιήσει το καθεστώς στήριξης για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές. Οι εταιρείες κίνησαν παράλληλα διαδικασίες κατά της Ισπανίας. Υποστήριξαν, κατ' ουσίαν, ότι η Επιτροπή παραβίασε το πρότυπο δίκαιης και ισότιμης μεταχείρισης που κατοχυρώνεται στο άρθρο 10 της ΣΧΕ, παρεμβαίνοντας ενώπιον των διαιτητικών δικαστηρίων που έχουν συσταθεί στο πλαίσιο της ΣΧΕ και υποστηρίζοντας ότι η ΣΧΕ δεν εφαρμόζεται στις σχέσεις μεταξύ κράτους μέλους της ΕΕ και επενδυτή από άλλο κράτος μέλος της ΕΕ.

Οι διαβουλεύσεις μεταξύ των επενδυτών και της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφος 1 της ΣΧΕ, πραγματοποιήθηκαν την 1η Δεκεμβρίου 2015. Η Επιτροπή διευκρίνισε ότι, κατά την άποψή της, δεν υπήρχε νομική βάση επί της οποίας να μπορούν οι εταιρείες να στηρίξουν βάσιμα αξιώσεις κατά της Ένωσης.

Οι εταιρείες δεν έδωσαν συνέχεια στους ισχυρισμούς τους κατά της ΕΕ.

β) Αξιώσεις της Nord Stream 2 σχετικά με την τροποποίηση της οδηγίας για το φυσικό αέριο (2019)

Στις 12 Απριλίου 2019 η Nord Stream 2 AG, θυγατρική της Gazprom με έδρα στην Ελβετία, απηύθυνε επιστολή στην Επιτροπή ζητώντας διευκρινήσεις σχετικά με την εφαρμογή του καθεστώτος παρέκκλισης που περιέχεται στην οδηγία (ΕΕ) 2019/692, της 17ης Απριλίου 2019, για την τροποποίηση της οδηγίας για το φυσικό αέριο 2009/73/ΕΚ (στο εξής: τροποποιητική οδηγία για το φυσικό αέριο)[1]. Στην επιστολή αυτή η Nord Stream 2 κοινοποίησε επίσης στην Επιτροπή εικαζόμενη παραβίαση της ΣΧΕ και ζήτησε από την ΕΕ να προσπαθήσει να καταλήξει σε φιλικό διακανονισμό σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφος 1 της ΣΧΕ. Σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού περί χρηματοδοτικής ευθύνης, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενημερώθηκαν για τις εξελίξεις αυτές στις 13 Μαΐου 2019.

Η Nord Stream 2 AG υποστήριξε ότι θα πρέπει να της χορηγηθεί παρέκκλιση βάσει της τροποποιημένης οδηγίας για το φυσικό αέριο από τους κανόνες για τον διαχωρισμό, την πρόσβαση τρίτων και τις τιμολογιακές ρυθμίσεις που εφαρμόζονται σύμφωνα με την οδηγία

[1] Οδηγία (ΕΕ) 2019/692 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, για την τροποποίηση της οδηγίας 2009/73/ΕΚ σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου (ΕΕ L 117 της 3.5.2019, σ. 1).

για το φυσικό αέριο, δεδομένου ότι η εν λόγω παρέκκλιση θα της επέτρεπε να αποσβέσει την πραγματοποιηθείσα επένδυση, σύμφωνα με την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης της. Ισχυρίστηκε ότι εάν δεν είναι επιλέξιμη για παρέκκλιση βάσει της τροποποιητικής οδηγίας και δεν ληφθούν άλλα μέτρα που να τη θέτουν σε ισοδύναμη θέση, αυτό θα ισοδυναμούσε με παραβίαση της υποχρέωσης της ΕΕ βάσει της ΣΧΕ, ιδίως των άρθρων 10 και 13 της ΣΧΕ. Η Nord Stream 2 AG ισχυρίστηκε επίσης ότι μπορεί να χαρακτηριστεί επενδυτής συμβαλλόμενου μέρους στο πλαίσιο της ΣΧΕ, καθώς πρόκειται για εταιρεία με έδρα και ουσιαστικές επιχειρηματικές δραστηριότητες στο Zug της Ελβετίας.

Στις 25 Ιουνίου 2019 πραγματοποιήθηκαν διαβουλεύσεις μεταξύ της Επιτροπής και της Nord Stream 2. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιφυλάχθηκε να διατυπώσει τη θέση της σχετικά με το κατά πόσον θεωρεί ότι η Nord Stream 2 νομιμοποιείται να εγείρει αξίωση δυνάμει της ΣΧΕ, εν αναμονή της υποβολής συγκεκριμένων αποδεικτικών στοιχείων από τον επενδυτή για τις επιχειρηματικές δραστηριότητές του στην Ελβετία. Ενημέρωσε επίσης τον επενδυτή ότι θεωρεί ότι η τροποποιητική οδηγία για το φυσικό αέριο δεν εισάγει διακρίσεις και ότι είναι σύμφωνη με τις διεθνείς υποχρεώσεις της ΕΕ στο πλαίσιο της ΣΧΕ. Όσον αφορά το ερώτημα εάν η Nord Stream 2 θα μπορούσε να είναι επιλέξιμη για παρέκκλιση, η Επιτροπή υπενθύμισε τους κανόνες της τροποποιητικής οδηγίας για το φυσικό αέριο, και ιδίως ότι οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών θα αποφασίσουν σχετικά με τη χορήγηση παρεκκλίσεων βάσει των εθνικών κανόνων για τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο και κατόπιν ατομικών αιτήσεων.

Η Επιτροπή είχε περαιτέρω γραπτή επικοινωνία με την Nord Stream 2 στις 8 Ιουλίου, στις 26 Ιουλίου και στις 6 Αυγούστου 2019. Στις 25 Ιουλίου 2019 η Nord Stream 2 υπέβαλε προσφυγή ακύρωσης της τροποποιητικής οδηγίας για το φυσικό αέριο ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου (υπόθεση T-526/19). Με διάταξη της 20ής Μαΐου 2020, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή ως απαράδεκτη[2]. Κατόπιν αιτήσεως αναιρέσεως, το Δικαστήριο αναίρεσε εν μέρει τη διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου και έκρινε παραδεκτή την προσφυγή ακυρώσεως που άσκησε η Nord Stream 2 AG όσον αφορά ορισμένες διατάξεις της τροποποιητικής οδηγίας για το αέριο[3]. Το Δικαστήριο ανέπεμψε την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο για να αποφανθεί επί της ουσίας σχετικά με την προσφυγή ακυρώσεως, η οποία εκκρεμεί επί του παρόντος (υπόθεση T-526/19 RENV).

Στις 26 Σεπτεμβρίου 2019 η Nord Stream 2 υπέβαλε κοινοποίηση προσφυγής σε διαιτησία κατά της Ένωσης σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφος 2 στοιχείο γ) και το άρθρο 26 παράγραφος 4 στοιχείο β) της ΣΧΕ. Την 1η Οκτωβρίου 2019 η Επιτροπή ενημέρωσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού περί χρηματοδοτικής ευθύνης.

Στην κοινοποίηση προσφυγής σε διαιτησία, η Nord Stream 2 AG ισχυρίζεται ότι η τροποποιητική οδηγία για το φυσικό αέριο και η δράση της ΕΕ σε σχέση με την τροποποιητική οδηγία για το φυσικό αέριο παραβιάζουν τις υποχρεώσεις της ΕΕ από τη ΣΧΕ, ιδίως το άρθρο 10 παράγραφοι 1 και 7 και το άρθρο 13 της ΣΧΕ.

---

[2] Διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου (όγδοο τμήμα) της 20ής Μαΐου 2020, *Nord Stream 2 AG* κατά *Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, υπόθεση T-526/19, ECLI:EU:T:2020:210.

[3] Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου (όγδοο τμήμα) της 12ης Ιουλίου 2022, *Nord Stream 2 AG* κατά *Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, υπόθεση C-348/20 P, ECLI:EU:C:2022:548.

Στις 9 Δεκεμβρίου 2019 έγινε δεκτή η προσφυγή της ΕΕ κατά του διορισθέντος διαιτητή της Nord Stream 2 AG. Κατόπιν ανταλλαγής γραπτών παρατηρήσεων σχετικά με ζητήματα διεθνούς δικαιοδοσίας και ουσίας κατά τα έτη 2020 και 2021, η διαδικασία ανεστάλη τον Μάρτιο του 2022, αφού η Nord Stream 2 AG κατέστη αντικείμενο διεθνών κυρώσεων και κινήθηκε διαδικασία πτωχευτικού συμβιβασμού (είδος διαδικασίας αφερεγγυότητας κατά το ελβετικό δίκαιο) στην Ελβετία. Στις 3 Οκτωβρίου 2022 η ΕΕ υποστήριξε ότι η περαιτέρω αναστολή της διαιτησίας θα ήταν αδικαιολόγητη και ότι το Δικαστήριο θα πρέπει να τερματίσει τη διαιτησία. Στις 13 Οκτωβρίου 2022 το Δικαστήριο πραγματοποίησε συνεδρίαση με τους διαδίκους μέσω τηλεδιάσκεψης. Η Nord Stream 2 AG ενημέρωσε το Δικαστήριο ότι ο διαχειριστής που διορίστηκε σύμφωνα με το προσωρινό μορατόριουμ της σύνθεσης θα επέτρεπε τη συνέχιση της διαιτησίας, υπό την προϋπόθεση ότι τρίτο μέρος θα εξασφαλίσει την αναγκαία χρηματοδότηση για τη συνέχιση της διαιτησίας. Σε απάντηση, η ΕΕ υποστήριξε ότι η Nord Stream 2 AG δεν απέδειξε εύλογη δυνατότητα επανάληψης της διαιτησίας και ότι οι πρόσθετες πληροφορίες που παρέσχε δεν δικαιολογούσαν περαιτέρω παράταση της αναστολής της διαιτησίας. Η ΕΕ υπέβαλε επίσης αίτημα για παροχής εγγυοδοσίας για τα έξοδα. Με επιστολή της 24ης Νοεμβρίου 2022 η Nord Stream 2 ενημέρωσε το Δικαστήριο ότι είχε εξασφαλίσει χρηματοδότηση για τη συνέχιση της διαιτησίας και ζήτησε από το Δικαστήριο να άρει την αναστολή της διαδικασίας. Η ΕΕ αντιτάχθηκε και επανέλαβε το αίτημά της να διαταχθεί η περάτωση της διαδικασίας ή, εναλλακτικά, να εκδοθεί διάταξη με την οποία να απορρίπτεται η επανάληψη της διαιτησίας, εκτός εάν η Nord Stream 2 παράσχει επαρκή εγγυοδοσία για τα έξοδα και το ποσό. Με διάταξη της 14ης Ιουλίου 2023 το Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση περατώσεως της διαιτητικής διαδικασίας, αλλά έκανε δεκτό το αίτημα της ΕΕ περί παροχής εγγυοδοσίας για τα έξοδα. Κατά συνέπεια, διέταξε τη Nord Stream 2 να καταθέσει χρηματική εγγύηση για τα έξοδα νομικής εκπροσώπησης της ΕΕ στο Μόνιμο Διαιτητικό Δικαστήριο (ΜΔΔ). Η απαραίτητη εγγυοδοσία για τα έξοδα καταβλήθηκε προσηκόντως. Τα επόμενα βήματα θα είναι η περαιτέρω ανταλλαγή γραπτών παρατηρήσεων και η ακρόαση πιθανώς στις αρχές του 2025.

Τα έγγραφα που σχετίζονται με την εν λόγω διαιτησία είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο του Μόνιμου Διαιτητικού Δικαστηρίου[4].

γ) Αξιώσεις βρετανών επενδυτών για λογαριασμό της AS PNB Banka κατά κανονιστικών απαιτήσεων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (2019)

Στις 2 Μαΐου 2019 η Επιτροπή έλαβε επιστολή, σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφος 1 της ΣΧΕ, από Ρώσους επενδυτές (με ιθαγένεια του Ηνωμένου Βασιλείου) για λογαριασμό της λετονικής τράπεζας AS PNB Bank, σχετικά με ορισμένες αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), οι οποίες επέβαλαν κανονιστικές απαιτήσεις στην τράπεζα και, κατά τους ισχυρισμούς των εν λόγω επενδυτών, είχαν αντίκτυπο στις επενδύσεις τους σε μονάδα αιολικής ενέργειας στη Λετονία, τη Winergy.

Ειδικότερα, οι επενδυτές ισχυρίστηκαν ότι σχέδιο απόφασης της ΕΚΤ, της 17ης Μαΐου 2019, το οποίο επέβαλε προθεσμίες στην AS PNB Bank για την αντιμετώπιση της έκθεσής της στη Winergy και για την κάλυψη ορισμένων ορίων κεφαλαιακής επάρκειας, οδήγησε στην ανάκληση της άδειας της τράπεζας και στην απώλεια των επενδύσεών τους στην Winergy. Οι επενδυτές ισχυρίστηκαν ότι με τις ενέργειές της η Ένωση απειλούσε τη συνέχιση της

[4] https://pca-cpa.org/en/cases/239/.

ύπαρξης και την ασφάλεια των επενδύσεών τους στη Winergy, κατά παράβαση των υποχρεώσεων της ΕΕ δυνάμει του μέρους ΙΙΙ της ΣΧΕ, μαζί με τη Λετονία.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενημερώθηκαν για τους ισχυρισμούς αυτούς στις 24 Μαΐου 2019.

Στις 28 Ιουνίου 2019 η Επιτροπή απηύθυνε επιστολή στους επενδυτές στην οποία ανέφερε ότι, κατά την άποψή της, δεν νομιμοποιούνταν να κινήσουν διαδικασίες κατά της ΕΕ βάσει της ΣΧΕ, καθώς οι επενδυτές είναι υπήκοοι της ΕΕ, και πρότεινε την απόσυρση των αξιώσεων. Οι επενδυτές δεν έδωσαν συνέχεια στους ισχυρισμούς τους κατά της ΕΕ.

δ) Ισχυρισμοί Πολωνών επενδυτών σχετικά με δραστηριότητες εξόρυξης λιγνίτη στο ορυχείο Turów στην Πολωνία (2022)

Στις 17 Ιανουαρίου 2022 η Επιτροπή έλαβε επιστολή, σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφος 1 της ΣΧΕ, από τους Πολωνούς επενδυτές PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. και PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. (που αναφέρονται από κοινού ως «PGE»), σχετικά με τις επενδύσεις τους σε δραστηριότητες εξόρυξης λιγνίτη στο ορυχείο Turów στην Πολωνία. Η επιστολή αποσκοπούσε στην κοινοποίηση στην ΕΕ ενδεχόμενης παραβίασης της ΣΧΕ και περιείχε αίτημα για επίτευξη φιλικού διακανονισμού μεταξύ της ΕΕ και των PGE σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφος 1 της ΣΧΕ. Ειδικότερα, οι PGE παρέπεμψαν σε διατάξεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) στην υπόθεση C-121/21[5], με τις οποίες διατάχθηκε η παύση των δραστηριοτήτων εξόρυξης λιγνίτη στο ορυχείο Turów.

Στις 8 Μαρτίου 2022 η Επιτροπή απηύθυνε επιστολή στους επενδυτές στην οποία ανέφερε ότι, κατά την άποψή της, δεν νομιμοποιούνταν να κινήσουν διαδικασίες κατά της ΕΕ βάσει της ΣΧΕ, καθώς οι επενδυτές είναι υπήκοοι της ΕΕ, και πρότεινε την απόσυρση των αξιώσεων. Οι επενδυτές δεν έδωσαν συνέχεια στους ισχυρισμούς τους κατά της ΕΕ.

ε) Αξιώσεις της SCE Solar Don Benito APS (2022)

Στις 18 Νοεμβρίου 2022 η Επιτροπή έλαβε επιστολή από τον δανό επενδυτή SCE Solar Don Benito APS, σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφος 1 της ΣΧΕ. Ο επενδυτής δραστηριοποιείται στην αγορά ηλιακής ενέργειας και ήταν ένας από τους ενάγοντες στη διαιτητική υπόθεση ΣΧΕ *Green Power K/S και SCE Solar Don Benito APS κατά Βασιλείου της Ισπανίας* (υπόθεση SCC αριθ. V2016/135). Η Επιτροπή παρενέβη ως amicus curiae στη διαιτησία αυτή, η οποία κατέληξε στην απόρριψη των αιτημάτων λόγω αναρμοδιότητας του διαιτητικού δικαστηρίου. Ειδικότερα, το δικαστήριο έκρινε ότι οι αποφάσεις *Achmea* και *Komstroy* του ΔΕΕ είχαν εφαρμογή στη διαιτησία και ότι η πρόταση της Ισπανίας για διαιτησία βάσει της ΣΧΕ δεν είχε εφαρμογή στις ενδοενωσιακές σχέσεις. Στην επιστολή του, της 18ης Νοεμβρίου 2022, ο επενδυτής παρέπεμψε στις αποφάσεις του ΔΕΕ και στην παρέμβαση της Επιτροπής στην προηγούμενη διαιτησία, ισχυριζόμενος ότι η ΕΕ είχε παραβιάσει τη ΣΧΕ εμποδίζοντάς τον να ασκήσει αποτελεσματικά τα νόμιμα δικαιώματά του σε διαιτησία.

Στις 27 Ιανουαρίου 2023 η Επιτροπή απηύθυνε επιστολή στον επενδυτή στην οποία ανέφερε ότι, κατά την άποψή της, δεν νομιμοποιούταν να κινήσει διαδικασίες κατά της ΕΕ βάσει της

[5] Υπόθεση C-121/21, *Τσεχική Δημοκρατία κατά Πολωνίας (Mine de Turów)*. Η υπόθεση διαγράφηκε από το πρωτόκολλο με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 4ης Φεβρουαρίου 2022.

ΣΧΕ, καθώς ο επενδυτής είναι υπήκοος της ΕΕ, και πρότεινε την απόσυρση των αξιώσεων. Ο επενδυτής δεν έδωσε συνέχεια στις αξιώσεις του κατά της ΕΕ.

στ) Αξιώσεις της Klesch Group Holdings Limited Others σχετικά με τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/1854 του Συμβουλίου (2023)

Στις 2 Οκτωβρίου 2023 η Επιτροπή έλαβε αίτημα διαιτησίας κατά της ΕΕ μέσω του Διεθνούς Κέντρου Διακανονισμού Διαφορών από Επενδύσεις (ICSID) σε διαφορά στο πλαίσιο της ΣΧΕ από την Klesch Group Holdings Limited Others (στο εξής: όμιλος Klesch). Ο όμιλος Klesch είναι όμιλος εταιρειών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ενέργειας και έχουν συσταθεί στο Jersey. Η αίτησή του για διαιτησία αποτελεί συνέχεια προηγούμενης ανακοίνωσης διαφοράς και αιτήματος για διαβουλεύσεις σχετικά με το ίδιο θέμα. Η διαφορά αφορά επενδύσεις σε διυλιστήρια πετρελαίου στη Δανία και τη Γερμανία, με τον όμιλο Klesch να αμφισβητεί την προσωρινή συνεισφορά αλληλεγγύης δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2022/1854 του Συμβουλίου[6]. Ο κανονισμός του Συμβουλίου θεσπίζει υποχρεωτική προσωρινή συνεισφορά αλληλεγγύης επί των πλεοναζόντων κερδών των επιχειρήσεων στους τομείς του πετρελαίου, του φυσικού αερίου, του άνθρακα και των διυλιστηρίων, υπολογιζόμενη επί των φορολογητέων κερδών κατά το οικονομικό έτος που αρχίζει το 2022 και/ή το 2023, τα οποία υπερβαίνουν το 20 % των μέσων ετήσιων φορολογητέων κερδών μεταξύ 2018 και 2021. Στις 20 Οκτωβρίου 2023 η Επιτροπή ενημέρωσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο δυνάμει του κανονισμού περί χρηματοδοτικής ευθύνης.

Η Δανία και η Γερμανία έλαβαν παρόμοια αιτήματα διαιτησίας από τον όμιλο Klesch σχετικά με την εθνική τους νομοθεσία για την εφαρμογή της προσωρινής συνεισφοράς αλληλεγγύης. Η Επιτροπή βρίσκεται σε στενή επαφή με τη Δανία και τη Γερμανία για τον συντονισμό μιας κοινής υπερασπιστικής γραμμής. Ειδικότερα, η Δανία και η Γερμανία επιβεβαίωσαν, κατά την έννοια του άρθρου 9 παράγραφος 1 στοιχείο β) του κανονισμού για τη χρηματοοικονομική ευθύνη, ότι δεν προτίθενται να ενεργήσουν ως εναγόμενες στις υποθέσεις που κίνησε εναντίον τους ο όμιλος Klesch. Ως εκ τούτου, η ΕΕ ενεργεί ως εναγόμενος στις περιπτώσεις αυτές (άρθρο 9 παράγραφος 1 τελευταία περίοδος του κανονισμού για τη δημοσιονομική ευθύνη).

4. Διαφάνεια στις διαδικασίες επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτή και κράτους κατά της Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δεσμευτεί να διασφαλίζει τον υψηλότερο βαθμό διαφάνειας στις διαδικασίες επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτή και κράτους που κινούνται κατά της Ένωσης. Τα τελευταία χρόνια, η Επιτροπή έχει μεταρρυθμίσει ριζικά την προσέγγιση της Ένωσης για την επίλυση επενδυτικών διαφορών μέσω διαφόρων πρωτοβουλιών. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται η διαπραγμάτευση κανόνων για τη διαφάνεια που οδήγησε στην έγκριση των κανόνων διαφάνειας της UNCITRAL το 2013 και η ενσωμάτωση των κανόνων αυτών στις διατάξεις των συστημάτων επενδυτικών δικαστηρίων που θεσπίστηκαν στις διμερείς συμφωνίες της ΕΕ με τον Καναδά, τη Σινγκαπούρη, το Βιετνάμ, τη Χιλή, και το Μεξικό.

Η Ένωση έχει επίσης συμμετάσχει στη διαπραγμάτευση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τη διαφάνεια στη διαιτητική επίλυση διαφορών μεταξύ επενδυτών και κρατών

[6] Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1854 του Συμβουλίου, της 6ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με παρέμβαση έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών ενέργειας (ΕΕ L 261Ι της 7.10.2022, σ. 1).

βάσει συνθήκης («σύμβαση του Μαυρίκιου», Νέα Υόρκη, 2014), η οποία είναι μια σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών που προβλέπει την εφαρμογή των κανόνων διαφάνειας της UNCITRAL στο υφιστάμενο σύνολο των άνω των 3 000 διμερών επενδυτικών συμφωνιών. Η Επιτροπή είχε επιδιώξει να επιτύχει την εφαρμογή των κανόνων διαφάνειας της UNCITRAL στη ΣΧΕ μέσω της σύμβασης του Μαυρίκιου και τον Ιανουάριο του 2015 υπέβαλε πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για την έγκριση της υπογραφής της σύμβασης του Μαυρίκιου από την ΕΕ. Στις 25 Ιουνίου 2024 το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση για την υπογραφή της σύμβασης του Μαυρίκιου και η ΕΕ θα την υπογράψει πλέον επίσημα. Στη συνέχεια θα ακολουθήσει η κύρωση της Σύμβασης του Μαυρίκιου από την ΕΕ, μετά την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Μόλις η ΕΕ υπογράψει και συνάψει τη σύμβαση του Μαυρίκιου, τα κράτη μέλη μπορούν να προχωρήσουν σε εθνική επικύρωση.

Εν τω μεταξύ η Επιτροπή έχει αναλάβει πρωτοβουλίες για να διασφαλίσει τον υψηλότερο δυνατό βαθμό διαφάνειας όσον αφορά τις αξιώσεις επενδυτών που έχουν μέχρι στιγμής περιέλθει σε γνώση της. Στον ιστότοπο της ΓΔ Εμπορίου δημοσίευσε τις πιο πρόσφατες επιστολές που αντάλλαξαν επενδυτές και Επιτροπή (https://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/dispute-settlement/investment-disputes/). Εάν οι επενδυτές αποφασίσουν να παραπέμψουν τις αξιώσεις τους σε διαιτησία, η Επιτροπή προτίθεται να συνεχίσει να εφαρμόζει τα πρότυπα διαφάνειας, ζητώντας από τους επενδυτές να συμφωνήσουν στη δημοσίευση των υπομνημάτων τους και διοργανώνοντας ανοικτές ακροάσεις.

***